

Comparing The Financial Performance of Conventional and Participation Banks with Basel III Criteria*

Esra BİLDİRİCİ ÇALIK¹ & Mehmet AYGÜN²

Keywords

Conventional Banks, Participation Banks, Basel III Criteria

Abstract

The purpose of this study, is to examine the differences between conventional banks and participation banks and to explain the reasons of worldwide growing interest to participation banks. Moreover, for comparison of conventional banks and participation banks, performance analysis is made keeping Basel III criteria in mind.

This study, using the data obtained from financial statements of 10 conventional and 2 participation banks operating in Turkey between the years 2010-2015, is carried out for two time periods. Years 2010-2012 are studied as pre-Basel III period and years 2013-2015 are studied as Basel III period. In the analysis as well as the pre-Basel III and Basel III periods, conventional and participation banks also compared with each other. according to comparisons made, it is seen that Basel III criteria led to significant changes in financial structures of both types of banks, and this is determined by the changes in financial ratios.

Geleneksel Bankalar İle Katılım Bankalarının Finansal Performanslarının Basel III Kriterleri Açısından Kıyaslanması*

Anahtar

Kelimeler
Geleneksel Bankalar, Katılım Bankaları, Basel III Kriterleri

Özet

Bu çalışmanın amacı, ekonomik alanda temel yapı taşı olan bankaların türleri içerisinde yer alan geleneksel bankalar ile katılım bankalarının farklılıklarını incelemek, dünya ekonomisinde giderek büyüyen ve ilgiyi üzerine çeken katılım bankalarının neden önemsendiğini anlatmak ve geleneksel bankalar ile katılım bankalarının kıyaslanmasında, Basel III kriterlerini de göz önünde tutarak performans analizi yapmaktır.

Bu çalışmada Türkiye'de 2010-2015 yılları arasında faaliyette bulunan 10 geleneksel banka ve 2 katılım bankasının mali tablolarından elde edilen veriler kullanılarak çalışma iki dönem halinde incelenmiştir. Basel III öncesi dönem olarak 2010-2012 yılları arası ve Basel III sonrası dönem olarak da 2013-2015 yılları arası esas alınmıştır. Analizler sonucunda hem geleneksel bankalar ile katılım bankaları, hem de Basel III öncesi ve sonrası dönemler

* Bu çalışma, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından "Geleneksel Bankalar ve Katılım Bankalarının Finansal Performanslarının Basel III Kriterleri Açısından Kıyaslanması" adlı tezden üretilmiştir.

¹ Corresponding Author. Öğr. Gör., Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Özalp Meslek Yüksek Okulu, esrabcalik@yyu.edu.tr

² Doç. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, maygun@yyu.edu.tr

itibariyle çeşitli kıyaslamalar yapılmıştır. Yapılan kıyaslamalara göre Basel III kriterlerinin her iki banka türünde de finansal yapılarında önemli değişikliklere sebep olduğu, finansal rasyolardaki değişmelerle tespit edilmiştir.

1. Giriş

Bankacılık sistemi dünya genelindeki faaliyetleri açısından pek çok sektörü doğrudan etkilemektedir. Ülkeler yaşanan krizler sonucunda edindikleri tecrübelerle, çeşitli tedbirler alarak finansal sistemlerini sağlıklı tutmak adına yeni uygulamalara başvurmaktadırlar. Sağlıklı finansal yapılar, bireylerin refah düzeylerini arttırırken, ülkelerin istikrarlı büyümelerini sağlar. Bankalar faaliyet etkinliklerinin arttırılması, risklerin azaltılması amacıyla bazı yapısal düzenlemelere başvurmaktadırlar. Ülkeler kendi yasal olanakları ile çeşitli yasal düzenlemeler yapmakla birlikte uluslararası alanda tüm dünya ülkelerinin uyması gereken bazı yasal düzenlemeler de yapılmaktadır.

Bu çalışmada ülkemizde bankacılık sisteminin en büyük pazar payına sahip kuruluşları olan geleneksel bankalar ile bu pazardan aldıkları payı hızlı bir ivme ile arttıran katılım bankalarının Basel III Kriterlerine geçiş sürecinde çeşitli finansal oranlar açısından performanslarının kıyaslanması amaçlanmıştır. Bu amaçla; 10 geleneksel banka ve 2 katılım bankasına ait 2010-2015 yıllarını kapsayan, 20 finansal oran kullanılarak hesaplamalar yapılmıştır. Veriler Basel III öncesi ve Basel III sonrası olmak üzere iki dönem halinde değerlendirmeye tabii tutulmuştur.

Yapılan analizler sonucunda söz konusu dönemlere ilişkin olarak geleneksel ve katılım bankalarının finansal performansları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Çalışma altı bölümden oluşmaktadır. Girişi takiben ikinci bölüm, banka ve katılım bankacılığı hakkında bilgi içeren kavramsal çerçeveden oluşmaktadır. Üçüncü bölümde Basel Kriterleri hakkında bilgi verilmiştir. Dördüncü bölüm literatür taramasına ayrılmıştır. Beşinci bölümde uygulama açıklanmıştır. Son bölümde ise genel bir değerlendirme yapılmıştır.

2. Kavramsal Çerçeve

Banka kelimesinin kökü; İtalyanca “Banco” kelimesinden gelmekte olup; “bir işyerinde üzerine eşya konulabilen, iş takibinin gerçekleşmesi adına gelen müşteri ile görevli arasındaki tezgâh anlamına gelmektedir” (Kaya, 2012:3).

Bankalar, “gerçek ve tüzel kişilerin tasarruflarını toplayarak, bunları işletmeye gelir sağlayacak işlere kredi ve benzeri yollarla yönlendirilen, ödemelerde aracılık yapan, para nakli, senet tahsili, emanet kabulü gibi çeşitli hizmetler gören işletmelerdir” (Benligiray ve Banar, 2006:3).

Bankaların finansal piyasaların en etkin unsurlarından biri olması, sürekli faaliyet alanlarında genişlemeler ve değişikliklere neden olmaktadır. Zira Dünya'nın giderek küreselleşmesi, gelişen ekonomik koşullar ve buna bağlı olarak artan rekabet, telekomünikasyon imkânlarının artması, müşteri beklentilerindeki değişiklikler, işletmelerin dış çevre unsurlarının daha hızlı değişikliklere uğraması gibi pek çok unsur bankaların faaliyetlerinde değişikliklere neden olmaktadır. Artık her geçen gün değişen

çok dinamik bir bankacılık anlayışı hüküm sürmektedir.

Katılım bankaları; finansal sistemde faiz yerine, kar ve zarara katılma esasına (kar ve zarar ortaklığı) göre fon toplayan, doğrudan nakit kullandırma yerine ticaret ve ortaklık esasına göre fon kullandıran bankacılık türüdür. Katılım bankalarının ana görevi de geleneksel bankalar gibi finans sektöründe aracılık yapmak, başka bir ifade ile tasarruf sahiplerinin ellerindeki atıl fonları toplayarak bu fonlara ihtiyacı olan tüccar, sanayici ve tüketicilere kullandırmaktır. Ayrıca katılım bankaları geleneksel bankalarının yaptıkları diğer bankacılık işlemlerini (dış ticaret işlemleri, teminat mektubu, senet ve çek işlemleri, banka ve kredi kartı vb.) de yapmaktadırlar (Yılmaz, 2010; 4).

Bazı ülkelerde “Faizsiz Bankacılık” veya “İslam Bankacılığı” olarak tanımlanan bu sistem, Türkiye’de “Özel Finans Kurumları” adı altında ilk önceleri nitelendirilmiş, daha sonra 2005 yılında isim değişikliğine gidilerek, “Katılım Bankacılığı” halini almıştır (Özkan, 2012:4). Günümüzde Türkiye’de bu kurumlar “katılım bankası” olarak adlandırılmaktadırlar.

Katılım bankası ile para sahipleri arasında bir mudarebe yani emek-sermaye ortaklığı kurulur. Buna Türkiye’de kar-zarar ortaklığı denir. Katılım bankası bu şekilde topladığı paraları bir tüccar sıfatıyla işletmeyi ve elde edeceği karı ortaklarıyla paylaşmayı kabul ve taahhüt eder (Bayındır, 2008:246).

Katılım bankaları, her ne kadar yöntemleri farklı olsa da (mal ticareti ve ortaklık esasına dayalı) geleneksel bankalar gibi her türlü bankacılık faaliyeti yapmakla birlikte, nakit kredi dediğimiz fonlama faaliyetini yerine getirememektedirler. Bunun en temel nedeni katılım bankalarının faizsizlik esasına üzerine kurulmuş olmalarıdır. Yani mal alım-satımına aracılık eden bu kurumlar gerçek anlamda alım-satımın olmadığı işlemlerle ilgili enstrümanları bünyesinde bulundurmamaktadırlar.

Son otuz yılda Türkiye’de finans sektörü; serbestleşme, teknolojik yenilikler, birleşmeler ve yeni finansal kurumların ortaya çıkması ile ciddi bir gelişme göstermiştir. Bu yeniliklerin en önemlilerinden biri de eski adı ile özel finans kurumları, günümüzde kullanılan adı ile katılım bankalarıdır (Yayar ve Baykara, 2012:22).

Katılım bankacılığı bir iş modeli olarak ele alındığında, bu bankaların çok profesyonel bir yöntemle faaliyetlerini yürüttükleri gözlemlenmiştir. Ancak genel intibaya bakıldığında, katılım bankaları genellikle muhafazakâr yapı ve düşünce ile çok fazla bir tutulmaktadır. Sanki katılım bankalarında profesyonel yöntem ve ilkeler uygulanmıyor da sırf faiz hassasiyeti olan insanlar buraları seçtiği için işler yürüyor imajı hâkimdir. Oysa katılım bankacılığı önü çok açık bir sektör haline gelmiştir. Bundan 10 yıl önce katılım bankalarının en büyük sorunu olan ölçek sorunu yani yeterince aktif varlığa sahip olamama problemi, günümüzde bir nebze giderilmiş olup, son 10 yılda katılım bankaları önemli bir büyüklüğe ulaşmışlardır. Katılım bankalarının bir 10 yıl daha bu performansla ilerlemeleri durumunda yaklaşık % 5 olan Pazar paylarının ikiye katlayacakları hatta logaritmik bir büyüme göstererek %15-25 bandı arasında bir Pazar payına ulaşması beklenmektedir (Özsoy, 2012:378)

Tablo 1’de görüldüğü üzere katılım bankalarının aktif gelişimini rakamsal olarak incelediğimiz de 2000’li yıllarda bankacılık sektörünün %2’si oranında aktif büyüklük rakamına sahip olan katılım bankalarının, Ekim 2015 itibari ile bankacılık sektörünün % 5’i oranında aktif büyüklük seviyesine ulaştığı görülmektedir. Bu istikrarla ilerlediği müddetçe Türk bankacılık sektöründe giderek büyüyen bir trend haline geleceği

söylenbilir. Tablo 1’de görüldüğü gibi katılım bankaları aktif rakamı son 15 yılda yaklaşık elli kat büyürken, bankacılık sektöründe bu oran yirmi üç kat olarak artış göstermiştir. Bu da katılım bankalarının, bankacılık sektöründeki büyümeden daha hızlı bir oranda büyüme sergilediğini göstermektedir.

Tablo 1. Katılım Bankaları 2000-2015 Aktif Gelişimi (Bin TL)

YILLAR	KB.ları	BÜYÜME (%)	BANKACILIK SEKTÖRÜ	PAYI (%)
2000	2.266.000		106.549.000	2,13%
2001	2.365.000	4,37%	218.873.000	1,08%
2002	3.962.000	67,53%	216.637.000	1,83%
2003	5.112.934	29,05%	254.863.000	2,01%
2004	7.298.601	42,75%	313.751.000	2,33%
2005	9.945.431	36,26%	406.915.000	2,44%
2006	13.729.720	38,05%	498.587.000	2,75%
2007	19.435.082	41,55%	580.607.000	3,35%
2008	25.769.427	32,59%	731.640.000	3,52%
2009	33.628.038	30,50%	833.968.000	4,03%
2010	43.339.000	28,88%	1.006.672.000	4,31%
2011	56.076.929	29,39%	1.217.711.000	4,61%
2012	70.279.000	25,33%	1.370.614.000	5,13%
2013	96.086.000	36,72%	1.732.413.000	5,55%
2014	104.319.000	8,56%	1.994.329.000	5,23%
2015/Ekim	119.719.000	14,76%	2.347.715.000	5,10%

Kaynak: <http://www.tkbb.org.tr/arastirma-ve-yayinlar-sunumlar-genel-sunum>

Katılım bankaları ile ticari bankaların genel ekonomik düzen içerisindeki işlevlerinin benzerliği, ister istemez bu iki kuruluş arasında da çeşitli benzerlikler olmasına sebep olmaktadır. Katılım bankaları da geleneksel bankalar gibi geniş kitlelerden fon toplamakta, bu fonları gereksinime duyan çok sayıda kişi ve kuruluşa kullanırmakta kısaca bir nevi aracılık yapmaktadır. Ancak buradaki benzerlik aynı fonksiyonların yüklenmesinden kaynaklanan bir benzerliktir (Altındaş, 1998:92-93).

Her ne kadar dıştan bakıldığında aynı işlevleri üstlenip, aynı şekilde işliyormuş gibi gözükse de temelde geleneksel bankalar ile katılım bankaları arasında fonksiyon ve uygulama farklılıkları bulunmaktadır. Bu farklılıklar, Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Geleneksel ve Katılım Bankaları Arasındaki Farklar

Karakter	Katılım (İslami) Bankacılık Sistemi	Geleneksel Bankacılık Sistemi
Rehber	Kur'an(Ayet ve Hadisler)	Dinsel ya da etik bir referansı olmayan, ekonomizme dayalı bireysel kâr güdüsü.
Finansman Etiği	Varlığa dayalı finansman ve borç yükünü azaltmak üzere varlıkları verimli kullanma.	İflaslara yol açan ve borç yükünü arttıran aşırı kredi kullanımı ve finansal kaynakların israfı.
Risk ve Özsermaye Finansmanına Katılım	Öz sermaye finansmanı, K/Z paylaşımını içeren bir proje için mevcuttur; risk ve kâr paylaşımı birlikte gider.	Yatırım bankalarının aksine, ticari bankalar genellikle öz sermaye finansmanına bağımlı değildir. Küçük riskler dışında kalan büyük riskleri ödünç alanlara (borçlulara) yüklerler.
Sermaye Getirisi	Aylak paranın (idle money) herhangi bir getiri sağlamadığı verimliliğe dayanır; para her sermaye değil, sadece potansiyel sermayedir.	Banka mevduatlarında aylak para bile getiri sağlar.
Kâr-zarar Paylaşımı	Çoğu işlem ödünç verenlerin performansından bağımsız, değişebilir getirilere dayanır. Daha büyük risklerin paylaşımı onların daha profesyonelce yönetilmesini zorunlu kılar. Mudiler ve yatırımcılar geleneksel sisteme göre daha yüksek getiri fırsatlarını yakalar.	Banka performansı ile risksiz getiriden pek hoşlanmayan mudi/yatırımcı getirileri arasında hiçbir ilişki yoktur. Geleneksel kurumlar neredeyse risksiz yayılmayı isteyen ödünç verenlerle alanlar arasında bir aracı olarak davranırlar.
Birleşik Faiz Hesaplama	İslami bankalar ilk değerden (varsayılandan) daha fazlasını hesapta (provision) tutmazlar.	İlk değere (varsayılan) ek olarak para bulundurulabilir.
Para Piyasasından Borçlanmak	İslami bankalar için para piyasasından ödünç almak görece zordur. Bir İslami bankanın müşteri kitlesiyle yakınlık derecesi; ortak, yatırımcı, tüccar şeklindedir.	Ticari bankalar için ise bu, temel likidite kaynağıdır.
Anapara Garantisi	Yok	Sistemde kurulu.
Müşterilerle İlişkiler	Bir İslami bankanın müşteri kitlesiyle yakınlık derecesi; ortak, yatırımcı, tüccar şeklindedir.	Geleneksel bankanın bu ilişkideki statüsü ise alacaklı (creditor) ve borçlu (debtor) statüsüdür.

Kaynak; Kalaycı, 2013:65-66

3. Basel Kriterleri

Basel Bankacılık Denetim Komitesi, bankaların dünya çapında ortak standartlarda çalışmasını sağlamak üzere 1974 yılında, İsviçre'nin Basel kentinde yerleşik Uluslararası Ödemeler Bankası (Bank For International Settlements-BIS) bünyesinde oluşturulmuştur (Katar, 2009: 28). Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Kanada, Japonya, Almanya, Fransa, Belçika, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, İsveç ve İsviçre'den oluşan 12 üyesi bulunan komite, üye ülkeler arasında denetim konularının işbirliğini, daha geniş bir bakış açısıyla dünya çapında denetimin geliştirilmesini ve bankacılık denetim kalitesinin artırılmasını amaçlamaktadır (Tansöker, 2008:19).

Basel Komitesi, yasalarla kendisine verilmiş uluslar üstü bir gözetim otoritesi statüsüne sahip değildir. Komitenin oluşturduğu standartların kanuni bir yaptırımı bulunmamaktadır. Komite, kapsamı oldukça geniş standartlar sunmakta ve bunları ülkelere tavsiye etmektedir. Komite ayrıca düzenleme otoritelerinin kendi ulusal sistemlerine uygun standardı seçmelerini teşvik etmektedir. Bu yolla komite, üye ülkelerin gözetim tekniklerinin ayrıntılı uyumlaştırılması çabasına girilmeksizin, ortak standartlarda yakınlaşmayı amaçlamaktadır (Filiz, 2007: 202).

Basel Komitesi'nin en önemli çalışmaları 1988 yılında ve 2004 yılında ortaya koymuş olduğu sırasıyla Basel-I ve Basel-II çalışmalarıdır. Basel-I bankaların bankacılık faaliyetlerini üstlenirken karşılaştıkları kredi riskleri ve piyasa riskleri için %8 oranında asgari sermaye bulundurmaları gereğini belirtmektedir. Basel-II kriterleri ise zaman içerisinde Basel-I kriterlerinin etkinliğini kaybetmesiyle 2004 yılında yayımlanmıştır. Risk yönetim anlayışına yeni bir bakış açısı getiren Basel-II, Basel-I de ele alınan kredi riski ve piyasa riskine ek olarak operasyonel riski de göz önüne almıştır. Basel-II kriterleri de 2007 yılında Amerika'da baş gösteren ve tüm dünyaya yayılan küresel kriz nedeniyle yoğun eleştirilere uğramıştır (Bilge, 2011: 38). Bu eleştirilerin sonucunda Basel komitesi Basel III kriterleri adı altında yeni güncellemeler yapmak suretiyle bazı yeni kriterler getirmiştir.

3.1. Basel III Kriterleri

Basel I düzenlemelerinin uygulanması sürecinde çok sayıda bankacılık krizinin yaşanması, gerekse Basel II sürecinde tüm dünyayı etkileyen bir bankacılık krizinin yaşanması, ekonomistleri yeni çözüm arayışlarına itmiştir. Bunun yanı sıra bazı Avrupa Birliği ülkelerinin (Yunanistan, Macaristan, İspanya gibi) yaşadığı mali bunalımlar nedeniyle borçlarını ödeyemeyecek duruma gelmesi ve bunun gelişmiş ekonomileri büyük ölçüde etkilemesi, finans çevrelerini yeni önlemler almaya yöneltmektedir. Bunun üzerine BIS 12 Eylül 2010 tarihinde yapılan Merkez Bankaları ve Denetim Otoriteleri Başkanları (GHOS-Governors and Heads of Supervision) Grubu toplantısının ardından, mevcut sermaye gereksinimi düzenlemelerini güçlendiren ve 26 Temmuz 2010'da varılan uzlaşmayı onaylayan bir açıklamada bulunmuştur (BDDK, 2010; 8). Basel III, Basel II sermaye hesaplama yöntemini baştan aşağıya değiştiren bir reform olarak değil, daha çok Basel II'ye getirilen yöneltilen eleştirileri ortadan kaldırmak amacıyla hazırlanmış bir ek düzenleme olarak öne sürülmüştür (Akyüz, 2012; 99).

Basel III uzlaşısını ortaya çıkaran nedenlerden bazıları şu şekilde ifade edilebilir (BDDK, 2010; 2)

- Olumsuz piyasa koşullarında ani düşüş gösterebilen sermaye tamponlarının güçlendirilmesi,
- Banka sermayelerinin kalitesinin artırılması,
- Basel II'ye destek olmak üzere bir kaldıraç oranı uygulamasının getirilmesi,
- Asgari sermaye gereksinimindeki döngüsellığı azaltma ve karşılık ayrılması,
- Bankacılık sektörünün kuvvetlendirilmesi amacıyla ortaya koyduğu sermaye ve likidite düzenleme önerileri sunması,
- Risk yönetiminin geliştirilmesine ek olarak, bankaların stres ortamlarına karşı dayanıklılığının artırılması vb.

Basel III kriterleri daha önceki çalışmalarda yer almayan “Sermaye Tamponu” kavramıyla daha yüksek sermaye yeterliliği oranına ulaşmak hedeflenmiştir. Sermaye tamponu %2,5 olarak belirlenmiş olup daha önceki Basel çalışmalarında yakalanması zorunlu olarak gösterilen %8’lik sermaye yeterlilik oranının aynı seviyede kalması kararlaştırılmıştır. Bununla birlikte yakalanması zorunlu olmayan ama hedef gösterilen asgari sermaye yeterlilik oranının, tamponun hesaplamalara ilave edilmesiyle (% 8+% 2,5) % 10,5’e çıktığı ifade edilmektedir. Ayrıca sermaye yeterlilik oranının % 10,5’in altında olan bankaların kar dağıtımını yapabilmeleri yeni düzenlemelerle kısıtlanmaktadır. Böylelikle bankaların kar dağıtımını yapabilmek için en az %10,5 sermaye yeterliliği oranına sahip olmaları gerekmektedir (Mermod ve Ceran, 2011: 35). Basel III kriterlerinin bir diğer yeniliği ise Tier 1 sermaye için istenen asgari oranın Basel II’de % 4 iken Basel III ile % 6’ya çıkarılmış olmasıdır. Bu oran günümüzde ortalama bir uluslararası bir bankada % 2 düzeyindedir. Bu veriler bankaların Basel III uygulamalarına geçerken ciddi düzeyde sermaye takviyesi yapmalarının gerekli olduğunu göstermektedir (Caruana, 2010: 1-7).

3.2. Basel III Kriterlerinin Amacı

Basel III olarak adlandırılan düzenleme değişiklikleriyle ulaşmak istenen hedefler şu şekilde özetlenebilir: (Cangürel ve diğerleri, 2010:1)

- Kaynağı ne olursa olsun finansal ve ekonomik şoklara karşı bankacılık sisteminin dayanıklılığının artırılması,
- Kurumsal yönetim ve risk yönetimi uygulamalarının geliştirilmesi,
- Bankaların şeffaflığının ve kamuya bilgi verme özelliklerinin artırılması,
- Mikro bazda yapılan düzenlemelerle bireysel olarak bankaların dayanıklılığının artırılması,
- Makro bazda düzenlemelerle finansal sistemin şoklara karşı direncinin artırılması

3.3. Basel III Kriterlerinin Uygulama Takvimi

Basel III kriterleri çerçevesinde uygulanması gereken programa göre (Caruana, 2010: 5-6);

- Toplam sermaye gereksinimi mevcut olan %8 seviyesinde kalacak,

- Asgari çekirdek sermaye ve 1.kuşak gereksinimleri, 2013 yılı başında, sırasıyla mevcut olan %2 ve %4 seviyelerinden %3,5 ve %4,5 seviyesine yükseltilecek,
- Asgari çekirdek sermaye ve 1.kuşak gereksinimleri, 2014 yılında başlayarak sırasıyla %4 ve %5,5 olacak,
- Çekirdek sermaye ve 1.kuşak sermaye için son gereksinimler 2015 yılı başında sırasıyla % 4,5 ve % 6 olacak,
- Çekirdek sermayeden oluşan ve % 4,5 olan asgari gereksinim oranına ek olan % 2,5 oranındaki sermaye koruma tamponu 1 Ocak 2016'da kullanılmaya başlanmış
- Son olarak kaldıraç oranı da aşamalı olarak başlatılacaktır.

Tablo 3. Basel III Sermaye Yeterlilik Oranı Düzenlemesinin Takvimi

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	1 Ocak 2019 İtibariyle
Kaldıraç Oranı	Denetmenin İzlemesi		1 Ocak 2013- 1 Ocak 2017 arası paralel çalışma 1 Ocak 2015 açıklamanın başlaması					1.Yapısal Bloкта Yer Değiştirme	
Minumum Çekirdek Sermaye Oranı			%3,5	%4,0	%4,5	%4,5	%4,5	%4,5	%4,5
Sermaye Koruma Tamponu						%0,625	%1,25	%1,875	%2,50
Minimum Çekirdek Sermaye+ Sermaye Koruma Tamponu			%3,5	%4,0	%4,5	%5,125	%5,75	%6,375	%7,0
CET1 Kesintisinin Aşamalı Olarak Kullanılması				%20	%40	%60	%80	%100	%100
Minimum 1. Kuşak Sermaye			%4,5	%5,5	%6,0	%6,0	%6,0	%6,0	%6,0
Minumum Toplam Sermaye			%8,0	%8,0	%8,0	%8,0	%8,0	%8,0	%8,0
Minimum Toplam Sermaye+Koruma tamponu			%8,0	%8,0	%8,0	%8,625	%9,25	%9,875	%10,5
1.Kuşak Çekirdek Sermaye veya 2.Kuşak Çekirdek Sermaye Olarak Nitelendirilmeyen Sermaye Araçları			2013'te başlayıp 10 yılı aşkın sürede aşamalı olarak devreye girecek						
Likidite Karşılama Oranları	Gözlem Dönemi Başlıyor				Asgari Standart Tanıtımı				
Net İstikrarlı Finansman Oranı		Gözlem Dönemi Başlıyor						Asgari Standart Tanıtımı	

Kaynak: <http://www.bis.org/publ/bcbs179.pdf> Erişim Tarihi :12/ 05/2016

4. Literatür Taraması

Katılım bankalarının, finansal piyasalar içerisindeki öneminin ve payının artmasıyla birlikte, performanslarına yönelik çok sayıda çalışma yapılmıştır.

Yapılan çalışmalarda genellikle katılım ve geleneksel bankaların performansları karşılaştırılmıştır. Ancak Basel kriterleri dikkate alınarak yapılan sınırlı sayıda çalışma mevcuttur. Çalışmanın bu kısmında söz konusu çalışmalar özetlenmiştir.

Varlık (2010) tarafından yapılan bir çalışmada da Basel kriterleri açıklanarak risk yönetiminin önemi vurgulanmıştır. Araştırmada banka bilançolarının karşılaştıkları riskler Basel ilkeleri ışığında incelenmiş, Türk bankacılık sisteminde yer alan banka gruplarının sermaye yeterliliği oranları birbirleriyle kıyaslanmış ve oranların likidite ve karlılık gibi bankaların performansı üzerine etkileri incelenmiştir.

Mermud ve Ceran (2011) tarafından yapılan bir çalışmada ise bankacılık sektörünün maruz kaldığı riskler incelenmiş, Basel komitesinin tavsiyeleri doğrultusunda bu riskler için sunulan sermaye yeterlilikleri değerlendirilerek Türkiye-Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri kıyaslaması yapılmıştır. Araştırma sonucunda Türk Bankacılık Sektörü'nün genel anlamda sağlam bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir.

Külahi vd. (2013) tarafından yapılan bir çalışmada Türkiye'de Basel I ve II kriterleri'ne geçiş süreci: Basel I ve II'ye yönelik yapılan hazırlık çalışmaları, Basel kriterlerine uyum kapsamında Türk Bankacılık Mevzuatı'nda yapılan yasal düzenlemeler incelenmiş, sektörün Basel II kriterlerine uyum kabiliyeti değerlendirilmiştir. Çalışmada ayrıca Basel III kriterlerinin bankacılık sektörüne olası etkileri ele alınmıştır.

Katar tarafından (2009) yılında yapılan bir çalışmada Basel II ve risk yönetiminin Kobi'ler üzerindeki etkileri araştırılmıştır.

Uçar (2009) tarafından yapılan çalışmada da Basel II kriterlerinin Türk bankacılık sektöründe risk yönetimi ve denetim süreçlerine etkileri ele alınmaya çalışılmıştır.

Şen (2010) tarafından yapılan bir çalışmada Basel II kriterlerinin Türk bankacılık sistemine ve risk yönetimine etkilerinin neler olabileceği araştırılmıştır. Çalışma sonucunda Basel II kriterlerinin, Türk bankalarının risk yönetimi ve denetim süreçlerini temelden etkileyecek düzeyde yeni bir yaklaşım olduğu, bankaların maruz kaldıkları risklere karşı daha iyi bir risk yönetimi ve denetim yapısı oluşturmalarına imkan tanıdığı tespit edilmiştir.

Oktay ve Temel (2007) tarafından yapılan bir çalışmada Türk bankacılık sektörünün kredi riski açısından Basel II'ye uyum sürecinin hangi aşamada olduğu ve mevcut durumdaki kredi riski yönetiminde karşılaşılan sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bilge (2011) tarafından yapılan bir çalışmada da bankalar açısından risk yönetiminin ne kadar önemli olduğu ve Basel II kriterlerinin risk yönetimine olan etkileri ele alınmaya çalışılmıştır. Ayrıca Basell II kriterlerinin eksik yönlerine vurgu yapılarak tanımı yapılan Basel III kriterlerinin uygulanması gerekliliğine dikkat çekilmiştir.

Aktaş (2010) tarafından yapılan bir çalışmada Basel II kriterlerinin ticari bankalarda kredi risk yönetimine muhtemel etkileri ortaya konulmuş olup Türk bankacılık sektörünün kredi risk yönetiminde Basel II'ye uyum konusunda hangi

aşamada olduğu hakkında bilgi verilmiştir.

Koç (2012) tarafından yapılan bir çalışmada da Basel II kapsamında öne çıkan risk yönetimi konusuna paralel olarak Türkiye'deki bankaların kurumsal risk yönetimi algıları ve risk yönetimi düzeylerinin hangi düzeyde olduğu, kurumsal risk yönetimi ve risk yönetimine etki eden faktörlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Akyüz (2012) tarafından yapılan bir çalışma ile risk yönetimi kapsamında Basel III kriterleri ve Türk bankacılık sektörüne muhtemel etkileri incelenmiştir. Yapılan çalışma sonucunda Basell III kriterleri açısından piyasanın beklenti ve talepleri değerlendirilerek önerilerde bulunulmuştur.

Çelik (2011) tarafından yapılan bir çalışmada ise son dönemde yaşanan krizlerle birlikte risk yönetiminin ne kadar önemli olduğu, bankaların mali yapısını ve sermaye yeterliliğini düzenleyen çalışmaları içeren Basel kriterlerinin Türk bankacılık sektöründe uygulama gereğini anlatmak amaçlanarak literatüre katkı sağlamak hedeflenmiştir.

5. Uygulama

5.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, Türk Bankacılık Sektöründe faaliyette bulunan katılım ve geleneksel bankaların finansal performanslarının Basel III kriterleri açısından incelenmesidir. Bu amaç ile Borsa İstanbul'da işlem gören 10 geleneksel ve 2 katılım bankası verilerinden yararlanılmıştır. Çalışma 2010-2015 dönemlerini kapsamaktadır.

5.2. Araştırmanın Yöntemi

Daha önce ifade edildiği üzere Basel III kriterleri 01 Ocak 2013 tarihinden itibaren geçerli olmuştur. Bu nedenle örneklem hacmi Basel III öncesi (2010-2012) ve Basel III sonrası (2013-2015) alt gruba ayrılmıştır. Çalışmada kullanılan tüm veriler FİNNET veri tabanından elde edilmiştir. Ampirik analizlerde t testinden yararlanılmıştır.

5.3. Araştırmanın Sonuçları

5.3.1 Araştırmada Kullanılan Finansal Oranlar

Çalışmada bankalara özgü finansal oranlar kullanılmıştır. Söz konusu oranlar Tablo 4'de gösterilmiştir. Bu oranlar geleneksel bankalar için G kodu ile (G1,G2,G3 vb.), katılım bankaları için ise K kodu ile (K1,K2,K3 vb.) tanımlanmıştır.

Tablo 4. Çalışmada Kullanılan Finansal Oranlar

Aktif Büyüme Oranı (%)	G1	K1
Aktif Karlılığı (%)	G2	K2
Alınan Krediler/Öz kaynak(%)	G3	K3
Finansal Bağımsızlık(%)	G4	K4
Fiyat Kazanç Oranı	G5	K5
Fiyat/Nakit Akışı	G6	K6
Hisse Başına Kar	G7	K7
Krediler/Toplam Aktifler(%)	G8	K8
Kredilerdeki Büyüme(%)	G9	K9
Kredilerin Ortalama Getirisi(%)	G10	K10
Likit Aktifler/Toplam Aktifler	G11	K11
Net Faiz Geliri/Vergi Öncesi Kar	G12	K12
Net Faiz Gelirlerindeki Büyüme(%)	G13	K13
Net Kar Büyümesi (%)	G14	K14
Piyasa Değeri/Defter Değeri	G15	K15
Toplam Giderler/Toplam Gelirler(%)	G16	K16
Öz kaynak/Krediler(%)	G17	K17
Öz kaynak/Toplam Aktifler(%)	G18	K18
Öz sermaye Büyümesi (%)	G19	K19
Öz sermaye Karlılığı (%)	G20	K20

Geleneksel bankalar ile Katılım bankalarına ait finansal rasyolar arasındaki istatistiki farklar ölçülerek, Basel III öncesi dönem için Tablo 5’de gösterilmiştir. Tablodan görüleceği üzere;

Basel III öncesi dönemde geleneksel bankaların, aktif karlılık, fiyat/kazanç, hisse başına kar, kredilerdeki büyüme, piyasa değeri/defter değeri, öz kaynak/krediler, öz sermaye büyüme ve öz sermaye karlılık oranları katılım bankalarına göre daha yüksektir ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık söz konusudur. Buna karşın, söz konusu dönemde katılım bankalarının krediler/toplam aktifler, net faiz gelirlerindeki büyüme ve toplam giderler/toplam gelirler oranları geleneksel bankalara göre ortalamaları daha yüksektir ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık söz konusudur. Diğer oranlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Tablo 5. Basel III Kriterleri Öncesi Finansal Oranlar

FİNANSAL ORANLAR		Ortalama	Standart Sapma	t	P
Aktif Büyüme Oranı	G1	23,9802	5,8034	0,163	0,877
	K1	23,5373	4,86835		
Aktif Karlılığı	G2	2,2284	0,52061	3,764	0,013**
	K2	1,4367	0,31774		
Alınan Krediler/Öz kaynak	G3	83,8585	54,15366	0,322	0,760
	K3	73,4622	32,53139		
Finansal Bağımsızlık	G4	12,7273	1,86633	1,518	0,189
	K4	11,0702	1,5249		
Fiyat Kazanç Oranı	G5	11,8163	3,38872	2,073	0,093*
	K5	8,7022	2,10739		
Fiyat/Nakit Akışı	G6	10,7521	2,75672	2,684	0,044**
	K6	7,4793	1,93985		
Hisse Başına Kar	G7	0,7253	0,47593	2,375	0,064*
	K7	0,2499	0,03652		
Krediler/Toplam Aktifler	G8	58,8977	7,80151	-4,083	0,010***
	K8	74,0743	2,47819		
Kredilerdeki Büyüme	G9	35,7904	5,501	2,183	0,081*
	K9	25,2434	7,74682		
Kredilerin Ortalama Getirisi	G10	14,5288	2,55184	1,062	0,337
	K10	13,2568	0,93064		
Likit Aktifler/Toplam Aktifler	G11	0,086	0,06343	0,174	0,868
	K11	0,079	0,06598		
Net Faiz Geliri/Vergi Öncesi Kar	G12	1,8345	0,71536	-1,370	0,229
	K12	2,2654	0,67234		
Net Faiz Gelirlerindeki Büyüme	G13	-5,8063	8,49948	-2,588	,049**
	K13	15,9251	15,77269		
Net Kar Büyümesi	G14	12,1005	18,49244	1,086	0,327
	K14	4,0166	20,17314		
Piyasa Değeri/Defter Değeri	G15	2,0631	0,58989	3,710	0,014**
	K15	1,1414	0,40694		
Toplam Giderler/Toplam Gelirler	G16	45,712	6,15976	-1,860	0,122
	K16	50,4188	1,74084		
Öz kaynak/Krediler	G17	22,2306	6,2272	2,593	0,049**
	K17	14,9172	1,72133		
Öz kaynak/Toplam Aktifler	G18	12,7273	1,86633	1,518	0,189
	K18	11,0702	1,5249		
Öz sermaye Büyümesi	G19	25,3102	10,62516	2,748	0,040**
	K19	15,4596	4,95897		
Öz sermaye Karlılığı	G20	17,7739	5,12071	2,510	0,054*
	K20	13,1695	3,34461		

***,** ve * sırasıyla % 1, % 5 ve % 10 düzeyinde anlamlılığı göstermektedir.

İkinci dönem olarak adlandırılan 2013-2015 dönemi Basel III kriterlerine geçiş sürecinin başlaması ile birlikte bankaların finansal yapılarında meydana gelen değişimleri göstermesi açısından önemlidir. 2013-2015 dönemine ait T-Testi sonuçları aşağıda Tablo 6'da gösterilmiştir. Tablo sonuçları incelendiğinde, Basel III kriterleri sonrası dönemde, geleneksel bankaların fiyat/kazanç, fiyat/nakit akışı, hisse başına kar, krediler/toplam aktifler, piyasa değeri/defter değeri, öz

kaynak/krediler oranları ortalamalarının katılım bankalarına göre daha yüksek olduğu ve farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Buna karşın, aynı dönemde katılım bankalarının, net kar büyümesi ve öz sermaye büyümesi oranlarının geleneksel bankalara göre daha yüksek olduğu ve farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Basel III Kriterleri Sonrası Finansal Oranlar

FİNANSAL ORANLAR		Ortalama	Standart Sapma	t	P
Aktif Büyüme Oranı	G1	24,1494	7,18423	-1,575	0,213
	K1	32,9221	5,06742		
Aktif Karlılığı	G2	1,2511	0,38933	1,981	0,142
	K2	1,0432	0,3091		
Alınan Krediler/Öz kaynak	G3	111,2118	60,9453	-1,562	0,216
	K3	165,5742	26,6939		
Finansal Bağımsızlık	G4	10,7355	1,64441	2,235	0,111
	K4	8,1554	0,87493		
Fiyat Kazanç Oranı	G5	11,6249	2,00196	7,352	0,005***
	K5	6,6603	2,47825		
Fiyat/Nakit Akışı	G6	9,8979	0,80726	5,719	0,011**
	K6	5,4923	1,75184		
Hisse Başına Kar	G7	0,5893	0,21608	2,880	0,064*
	K7	0,2715	0,05579		
Krediler/Toplam Aktifler	G8	62,5619	2,66837	,2,953	0,060*
	K8	68,5166	4,90234		
Kredilerdeki Büyüme	G9	27,4504	8,18654	-0,036	0,974
	K9	27,6376	5,35497		
Kredilerin Ortalama Getirisi	G10	13,0382	2,40365	1,302	0,284
	K10	11,3682	0,27328		
Likit Aktifler/Toplam Aktifler	G11	0,0769	0,03632	-0,479	0,665
	K11	0,087	0,05228		
Net Faiz Geliri/Vergi Öncesi Kar	G12	2,6667	1,25934	-0,277	0,800
	K12	2,7927	1,20075		
Net Faiz Gelirlerindeki Büyüme	G13	14,219	4,33169	-1,127	0,342
	K13	19,5477	9,43869		
Net Kar Büyümesi	G14	-16,2794	20,31	-7,090	0,006***
	K14	11,3083	14,1385		
Piyasa Değeri/ Defter Değeri	G15	1,3069	0,15414	3,379	0,043**
	K15	0,804	0,21489		
Toplam Giderler/Toplam Gelirler	G16	46,1797	2,73648	-1,838	0,163
	K16	49,9226	4,55149		
Öz kaynak/Krediler	G17	17,2338	3,06785	3,322	0,045**
	K17	11,882	0,52347		
Öz kaynak/Toplam Aktifler	G18	10,7355	1,64441	2,235	0,111
	K18	8,1554	0,87493		
Öz sermaye Büyümesi	G19	1,3747	4,46388	-4,249	,024**
	K19	16,7165	6,92481		
Öz sermaye Karlılığı	G20	11,4837	2,39549	-1,074	0,361
	K20	12,9543	3,94301		

***, ** ve * sırasıyla % 1, % 5 ve % 10 düzeyinde anlamlılığı göstermektedir.

6. Sonuç

Bankacılık sistemi dünya genelindeki faaliyetleri açısından pek çok sektörü doğrudan etkilemektedir. Ülkeler, yaşanan krizler sonucunda edindikleri tecrübelerle çeşitli tedbirler alarak finansal sistemlerini sağlıklı tutmak adına yeni uygulamalara başvurumaktadırlar. Sağlıklı finansal yapılar, bireylerin refah düzeylerini artırırken, ülkelerin istikrarlı büyümelerini sağlar. Bankalar, faaliyet etkinliklerinin artırılması ve risklerin azaltılması amacıyla bazı yapısal düzenlemelere başvurmaktadırlar. Ülkeler kendi yasal olanakları ile çeşitli yasal düzenlemeler yapmakla birlikte uluslararası alanda tüm dünya ülkelerinin uyması gereken bazı yasal düzenlemeler de yapılmaktadır.

Basel Kriterleri bankacılık alanında, bankaların finansal krizlere karşı dayanıklılık derecesini artırmak amaçlı düzenlenen en önemli uygulamalardan biridir. Basel Kriterleri; Basel I, Basel II ve Basel III Kriterlerinde oluşmaktadır. Basel III Kriterleri, Basel I ve Basel II Kriterlerindeki eksiklikleri gidermek amaçlı geliştirilmiş olup, bankaların bu sisteme kendilerini adapte etmeleri belirli süre ve şartlara bağlanmıştır.

Ülkemiz bankacılık sistemi finansal etkinliğini artırmak, krizlere karşı bankacılık sistemini güçlendirmek gibi amaçlarla tıpkı birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler gibi Basel Kriterlerini finansal sistem içerisinde uygulamaya koymuştur. 2013 yılından itibaren Basel III Kriterlerinin uygulanmaya başlanması ile birlikte Türkiye de sürece tabii olmuştur. Basel III Kriterleri 2013 yılından itibaren kademeli olarak uygulamaya konmuş olup, sürecin 2019 yılında tamamlanması beklenmektedir.

Bu çalışmada ülkemizde bankacılık sisteminin en büyük pazar payına sahip kuruluşları olan geleneksel bankalar ile bu pazardan aldıkları payı hızlı bir ivme ile artıran katılım bankalarının Basel III Kriterlerine geçiş sürecinde çeşitli finansal rasyolar açısından performanslarının kıyaslanması amaçlanmıştır. Bu amaçla; 10 geleneksel banka ve 2 katılım bankasına ait 2010-2015 yıllarını kapsayan, 24 finansal rasyo kullanılarak hesaplamalar yapılmıştır. Veriler Basel III öncesi ve Basel III sonrası olmak üzere iki dönem halinde değerlendirmeye tabii tutulmuştur.

Basel III kriterlerinin finansal sistemin en önemli kuruluşları olan geleneksel bankalar ile son yıllarda önemli bir büyüme trendi yakalayan katılım bankalarının finansal yapılarına bazı etkileri tespit edilmiştir. Basel III kriterlerinin sermaye yeterlilik rasyolarında belirli oranda yükseliş beklentisinden dolayı, bankalar aktiflerini daha iyi yönetebilmek adına ve daha güçlü bir finansal yapıya sahip olabilmek için çeşitli adımlar atmışlardır. Bu durum da her iki banka türü için kârlılık ve büyüme rasyolarını olumsuz yönde etkilemiş olabilir. Nitekim her iki banka türü için Basel III sonrası dönemde hemen hemen birçok büyüme ve kârlılık rasyolarında düşüş yaşanmıştır (Aktif Büyüme Oranı ve Net Faiz Gelirlerindeki Büyüme rasyoları hariç).

Genel olarak, Basel III sonrası dönemde her iki banka türü için de aktiflerde bir büyümeden söz edilebilir. Ancak aktiflerdeki büyümeye paralel olarak aktiflerin etkin kullanımında bir düşüş yaşanmıştır. Bu da aktif kârlılığını ve aktiflerden elde edilen faiz gelirlerini etkilemiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre kullanılan finansal rasyolardan; Aktif Büyüme Oranı, Alınan Krediler/Özkaynak, Net Faiz Geliri/Vergi Öncesi Kâr, Net Faiz Gelirlerindeki Büyüme her iki banka türü açısından Basel III sonrası dönemde büyüme göstermiştir.

Rasyolardan; Aktif Kârlılığı, Aktiflerin Net Faiz Getirisi, Finansal Bağımsızlık, Fiyat/ Kazanç Oranı, Fiyat/ Nakit Akışı, Kredilerden Alınan Faizler/Ortalama Krediler, Kredilerin Ortalama Getirisi, Net Faiz Geliri/ (Kredi+İştirakler), Piyasa Değeri/Defter Değeri, Özkaynak/Krediler, Özkaynak/Toplam Aktifler ve Özsermaye Kârlılığı açısından incelendiğinde ise Basel III sonrası dönemde her iki banka türünde de azalmalar söz konusudur.

Araştırma rasyolarından; Hisse Başına Kâr, Kambiyo Kârları Net/ Vergi Öncesi Kâr, Kredilerdeki Büyüme, Likit Aktifler/Toplam Aktifler, Net Kâr Büyümesi ve Özsermaye Büyümesi açısından incelendiğinde geleneksel bankalarda Basel III sonrası dönemde azalma yaşanırken, katılım bankalarında artış söz konusudur.

Araştırmada kullanılan Finansal rasyoların; Krediler/ Toplam Aktifler ile Toplam Giderler/Toplam Gelirler rasyoları ise Basel III kriterleri sonrasında geleneksel bankalarda artarken katılım bankalarında azaldığı tespit edilmiştir.

Geleneksel bankalar ile katılım bankalarının finansal performanslarının kıyaslanması ile ilgili yüzlerce kaynak bulmak mümkün olmakla birlikte; geleneksel bankalar ile katılım bankalarının Basel III Kriterleri açısından performans kıyaslaması ile ilgili çalışmaya Türkiye’de henüz rastlanmamıştır. Bu açıdan bakıldığında büyük önem arz eden bu çalışma beraberinde bazı kısıtları da içermektedir.

Basel III Kriterleri 2013 yılından itibaren kademeli olarak uygulanmaya başlanmış olup, bu geçiş sürecinin 2019 yılında tamamlanmış olacağı ve tam adaptasyon beklenmektedir. Çalışmanın kapsadığı yıllar, Basel III öncesi dönem (2010-2012) ve Basel III sonrası dönem (2013-2015) şeklindedir.

Çalışmanın bir başka kısıtı ise çalışma borsada işlem gören bankalara ait veriler üzerinden yapıldığından, 10 geleneksel banka ve 2 katılım bankası verileri baz alınmıştır. Türkiye’de faaliyet gösteren tüm katılım bankaları ve geleneksel bankalar baz alınarak yapılması halinde daha sağlıklı sonuçlar elde edilebilir.

Çalışmanın bir başka kısıtı ise kapsadığı dönemin kısa olmasıdır. Çalışmada altı yıllık bir dönem esas alınmakla birlikte, verileri kullanılan bankaların bir kısmı çok uzun süredir borsada işlem görmektedir. Bunun yanı sıra diğer bankaların bir kısmının yakın zamanda borsada işlem görmeye başlaması, hatta bazı bankaların ise kuruluş zamanlarının yakın zamanlar olması uzun yılları içeren bir veri setinin araştırmada kullanılmasını engellemektedir.

Sonuç olarak Basel III kriterlerinin finansal sistemin en önemli kuruluşları olan geleneksel bankalar ile son yıllarda önemli bir büyüme gösteren katılım bankalarının finansal yapılarına büyük oranda etkileri tespit edilmiştir. Bu yeni dönemde bankalar kârlılık ve büyüme ile ilgili oranlar açısından önemli bir düşüş göstermiş, aktiflerini daha iyi yönetmeye başlamış ve daha güçlü finansal yapıya sahip olmaya yönelik çeşitli adımlar atmaya başlamışlardır.

Büyümenin tek başına yeterli olmadığı, aynı zamanda sağlıklı ve gerçekçi bir büyümenin çok önemli olduğu günümüzde finansal sistemimizin en önemli kuruluşları olan bankaların sağlıklı büyümeleri ülkemiz finansal sistemi açısından oldukça önemlidir. Geçmiş deneyimler finansal sistemde meydana gelen krizlerin dalga dalga ülkemizdeki pek çok sektörü etkilediğini göstermiştir. Finansal krizlerin önlenmesi ya da etkisinin en aza indirilebilmesi için finansal sistemde çeşitli yapısal reformlar yapılmalı ve finansal kuruluşların daha sağlam yapılara kavuşmaları amaçlanmalıdır.

Basel III kriterleri çok farklı bankacılık sistemlerinin deneyimlerinin bir ürünü olarak uluslararası kabul görmüş önemli düzenlemelerdendir. Bu kriterlere uyum sürecinde bankalarımızın göstermiş olduğu performans hem kendi varlıklarını devam ettirebilmesi, hem de ülkemizin istikrarlı büyümesini sürdürebilmesi adına oldukça önemlidir. Yapılan analizler gerek geleneksel bankalarının, gerekse katılım bankalarının Basel III kriterlerine uyum sürecinde finansal yapılarında önemli değişiklikler yapıldığını göstermektedir.

Kaynakça

- AKTAŞ, H., ve KARGIN, M.; (2007) “ Türk Bankacılık Sektöründeki Yabancı ve Ulusal Bankaların Finansal Oranlar Açısından Karşılaştırılması”, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(2), 31-45.
- AKYÜZ, S.; (2012), “Bankacılık Sektöründe Risk Yönetimi Kapsamında Basel III Kriterleri ve Türk Bankacılık Sektörüne Muhtemel Etkileri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ALTINDAŞ, H.; (1998) Özel Finans Kurumları ve Türkiye Uygulaması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- BAYINDIR, A.; (2008), *Ticaret ve Faiz*, İstanbul: Süleymaniye Vakfı Yayınları.
- BDDK; (2010). *Risk Bülteni*, Ankara: Bankacılık Düzenleme Denetleme Kurumu Risk Yönetim Dairesi.
- BENLİGİRAY, Y., ve BANAR, K.; (2006), *Banka ve Sigorta Hukuku*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1707.
- BİLGE, G.; (2011), Bankalar Açısından Risk Yönetiminin Önemi ve Basel-II Sürecinin Risk Yönetimi Üzerindeki Etkileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- CANGÜREL, O., GÜNGÖR, S., SEVİNÇ, V. U., KAYCI, İ., & ATALAY, S.; (2010), *Sorularla Basel III*, Ankara; BDDK Risk Yönetim Dairesi
- CARUANA, J.; (2010), “Basel III: Towards a safer financial system” [Basel III: Geleceğin Güvenli Finansal Sistemi], *3rd Santander International Banking Conference*

- ÇELİK,E.; (2011), *Türkiye’de Bankacılık Krizleri ve Basel Kriterleri Çerçevesinde Risk Yönetimindeki Gelişmeler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- FİLİZ, M.; (2007), “Uluslararası Bankaların Düzenlenmesine Yönelik Yeni Bir Uygulama Olarak Basel II ve Gelişmekte Olan Ülkelere Etkisi”, *Akdeniz Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(13), 200-221.
- KALAYCI, İ.; (2013), “Katılım Bankacılığı: Mali Kesimde Nasıl Bir Seçenek”. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(19), 51-74.
- KATAR,N.; (2009), “Basel II Risk Yönetimi ve Kobilere Etkileri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- KAYA,F.:(2015), *Bankacılık Giriş ve İlkeleri*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- KOÇ,S.; (2012), “Basel II Kapsamında Kurumsal Risk Yönetimi: Türkiye’de Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- KÜLAHİ,E.A., TİRYAKİ,G, ve YILMAZ,A., (2013), “Türkiye’de Basel I, II ve III Kurallarına Uyum Süreci”, *Öneri*, 10 (40), 185-200
- MERMÖD,A,Y. ve CERAN, M.; (2011), “Basel III Doğrultusunda Bankacılık Riskleri ve Sermaye Yeterliliği: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz”, *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 2 (4), 29-38.
- OKTAY,S. ve TEMEL,H.; (2007), “Basel II Kriterleri Ekseninde Ticari Bankalarda Kredi Riski Yönetiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Saha Çalışması”, *ZKÇ Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 163-185
- ÖZKAN,H.; (2012), Katılım Bankacılığının Klasik Bankalarla Karşılaştırılması ve Muhasebe Uygulamaları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- ÖZSOY, M. Ş.; (2012), *Sağlam Bankacılık Modeliyle Katılım Bankacılığına Giriş*, İstanbul: Bilnet Matbaacılık.
- ŞEN, Gamze.; (2010), “Bankacılıkta Risk Yönetimi ve Basel II Kriterleri ”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TANSÖKER,S,E.; (2008), “Avrupa Birliği ve Basel Düzenlemeleri Çerçevesinde Türkiye Sermaye Piyasalarında Risk Yönetimi, Avrupa Birliğine Uyum Yeteneği”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- UÇAR,Ç.; (2009), “Basel-II Kriterlerinin Türk Bankacılık Sektöründe Risk Yönetimi ve Denetim Süreçlerine Etkileri ve Örnek Bir Uygulama”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- VARLIK,A,B., (2010). *Basel İlkeleri Işığında Bankacılıkta Risk Yönetimi ve Türkiye Uygulaması*, (Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü
- YAYAR R., BAYKARA H.V. (2012). "TOPSIS Yöntemi ile Katılım Bankalarının Etkinliği ve Verimliliği Üzerine Bir Uygulama". *Business and Economics Research Journal*, 3(4), 21-42.
- YILMAZ, O.N., (2010) *Faizsiz Bankacılık İlkeleri ve Katılım Bankacılığı*, Türkiye Katılım Bankaları Birliği Eğitim Notu Eğitim No:2009/2010-51,Antalya

E-ISSN:
2547-9628

Strategic Research Academy ©

© Copyright of Journal of Current Researches on Business and Economics is the property of Strategic Research Academy and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.